

Cal Felip

Valentí Alsina, àlies Tatger, va establir el 30 de març de 1762 una peça de terra d'unes 2 quarteres de la seva propietat a Isidre Tomàs, un jornaler de Sant Miquel de Castellar, residint des de feia uns quants anys al poble de Fonollosa. Com que la terra era erma, el preu no va ser gaire alt, 10 lliures. Segons els tractes, l'Isidre havia de plantar vinya espessa i donar una cinquena part del raïm a l'amo del Tatger, podia dedicar un quartà a hort i construir una bassa per recollir aigua per regar, allà on més li convingués. Un dels apartats fa així: «...ab pacte que dit Isidre Thomas pugau fer sí vos aparexera en dita pessa de terra una casa per vos y vostra família tant solament y que no pugau criar mes que un tossino, una burra ab son polli y sis gallinas, y que estas no puguian seguir a pasturar en altras terras mías sino en la matexa pesa de terra que ab lo present vos establesch....»

El 24 d'abril l'Isidre va pujar a Cardona a demanar al procurador del senyor Duc llicència per a poder edificar la casa. Antoni Busquets, el procurador i administrador va donar el permís en correcte castellà: «Damos y concedemos licencia facultat y permisos a dicho Isidro Thomas jornalero residente en el termino y parroquia de Santa Cruz de Fonollosa, para que libremente y sin incurso ni pena alguna pueda construir y fabricar la referida casa en la expresada pessa de tierra de dos quartanes de sembradura (...) ofreciendo seis dineros de moneda barcelonesa de censo anual durante el edificio, a mas de los censos que por razon de dicha tierra se correspondan...»

L'Isidre estava casat amb Ignàsia Casellas i tenien un fill, el Valentí, i una filla, la Maria. El Valentí havia estat batejat a Fals el 1767 i, en morir el pare, va heretar la casa i la terra, però al Valentí no li agradava la feina de pagès i de jove havia marxat a Manresa, on va aprendre l'ofici de veler, és a dir, teixidor de seda. El 1787 el Valentí es va vendre a carta de gràcia els drets de la terra de Fals a Francesc Dalmau, de Rajadell, per 200 lliures. El valor havia pujat molt en respecte les 10 lliures de l'entrada, un indicatiu de que hi havia vinya plantada i la casa construïda. Dos anys més tard, el Valentí va renunciar a favor del Dalmau el dret de recomprar la propietat a canvi de 70 lliures més. Però en aquell moment va intervenir l'amo del Tatger i va fer valer la seva opció de compra sobre la terra establerta. Preu per preu, l'amo tenia sempre preferència. L'abril de 1791 va pagar 270 lliures al Dalmau i va quedar-se amb la casa i la vinya.

Mentre tot això passava, la Maria Tomàs Casellas es casava a Rajadell amb un pagès d'allà anomenat Joan Escalas. Els primers anys de casats els van passar al poble veí, a la masoveria de la Torra de l'Oliver, i van batejar a la parròquia de Rajadell els seus primers tres fills. L'Escalas venia sovint a Fals, perquè menava una vinya pertanyent al mas Oliveres del Pla, que havia heretat del seu pare Jaume. Sembla ser que uns anys després van decidir anar a

viure a la casa que havia fet l'Isidre Tomàs, però el maig de 1799 es van trobar amb una requisitòria del Batlle, a petició del Tatger, perquè abandonessin la casa en el període de deu dies o que compareguessin davant de la Cort Ducal. La causa judicial es va allargar fins el setembre de 1802 quan les parts van signar una concòrdia, argumentada de la següent manera: «...considerant que lo medi mes utilos a ells y a sos bens era terminar la dita causa, atenant los crescuts gastos y molestias que en sí aportan los plets y la mediación de algunas personas ben intencionadas (...) han vingut a la present transacción y concordia...»

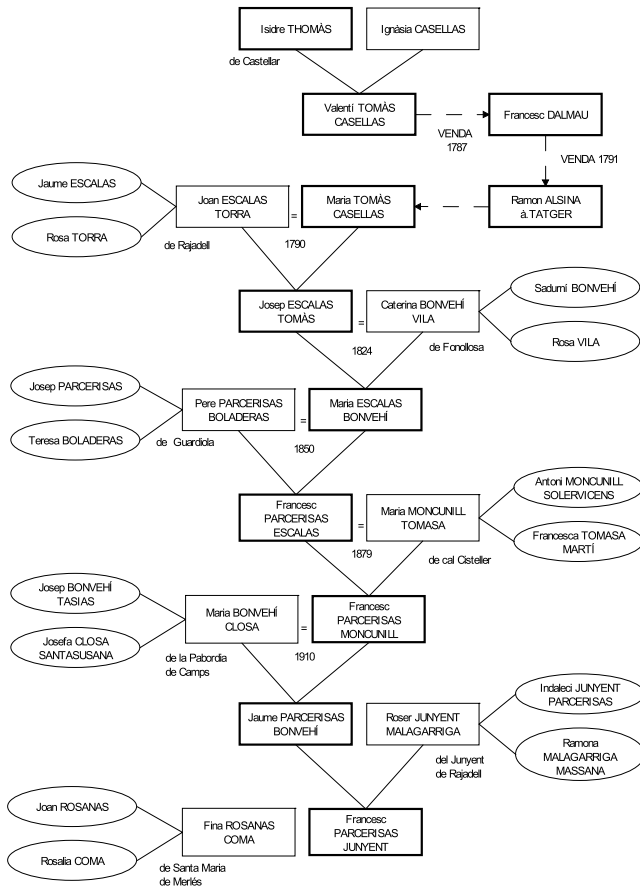
Cal Felip (1950)

L'amo del Tatger va cedir la casa al matrimoni Escalas a canvi de 90 lliures, 41'5 pagades al moment, i 48'5 el proper dia de Tots Sants. El Joan i la Maria tenien cèntims, perquè el mes anterior havien venut a carta de gràcia per 125 lliures, dues estances de casa seva a Anton Sastre. Aquest Sastre era el propietari de cal Ferran, del Raval. La cessió consistia en una cambra a la planta baixa i una altra al pis, juntament amb el dret de cuina. La cambra de baix la van fer aixecant un envà separador a l'entrada, i posant-hi una porta tancada amb pany i clau. També va cedir al llogater dues feixes de l'hort, les de baix de tot, i el dret de regar de la bassa, col·laborant però, a escurar-la quan fos necessari. No se sap quan va durar l'estada del rellogat, que només deuria marxar quan li van haver tornat les 125 lliures que els havia deixat.

Joan Escalas va morir intestat, és a dir, sense fer testament, i segons el seu gendre Joan Montserrat, un pagès de Manresa. No va fer testament perquè tenia molts deutes i no volia deixar-los als seus successors. El 1824, el seu fill, Josep Escalas es va casar amb Caterina Bonvehí, de Fonollosa, els pares de la qual van donar 40 lliures de dot, una caixa de fusta de pi del país, dos vestits nous i una petita quantitat de peces de roba blanca. El 1825 el Josep va poder recuperar dues feixes de l'hort de sota casa, que el seu pare havia venut a carta de gràcia 13 anys abans a Domingo Gorgas, àlies el Pastor. El preu de l'empenyorament era de 30 lliures. El 1839 el Josep sí que va fer una compra important; va comprar a Joan Torra de Rajadell els drets d'una vinya plantada i una tina, pertinències del mas de la Torre de Fals. En va pagar 233 lliures al comptat, però abans ja havia avançat al venedor

100 lliures més, pagant per compte del Torra uns censos que gravaven la vinya.

El Josep va morir el 1849 i la Caterina el 1854 i no van deixar descendència masculina, però sí en canvi quatre noies, dites Maria, Rosa, Francesca i Antònia, quedant com a pubilla la Maria Escalas Bonvehí.

La pubilla va casar-se el 1850 amb Pere Parcerisas, un jove pagès natural de Guardiola, però que habitava a Rajadell. L'amo del Tatger d'aquell temps, l'Andreu Llussà, no estava content de la manera com s'havia portat la terra i va voler revisar les condicions del contracte de rabassa. Es queixava sobretot de que no s'havia plantat la vinya convinguda. El Pere Parcerisas es va comprometre a plantar els ceps, però a canvi va exigir que la casa quedés perpètuament per a ell i els seus successors. El desembre de 1851 es va signar el nou contracte i, a més de la casa, el Pere va aconseguir 12 pams de terreny davant de la porta i sis pams a tot el voltant de l'edifici. Uns anys després, el 1877, va comprar un tros més d'hort i un tros de 18 per 40 pams al cantó est de la casa, on va aixecar un cobert per la premsa. En aquell temps la casa ja era coneguda amb el nom de cal Felip, però no hem aconseguit esbrinar-ne el motiu. La Maria va morir el 1894, a l'edat de 68 anys, vídua en primeres núpcies del Pere Parcerisas. Va deixar un únic fill, el Francesc Parcerisas Escalas.

El 1879 el Francesc es va unir en matrimoni amb la noia Maria Moncunill, de cal Cisteller. Van tenir quatre fills; el Francesc, el Cristòfol, el Josep i la Florència. El Francesc va

seguir cuidant les vinyes dels seus avantpassats, però va haver de passar pel mal tràngol de la fil-loxera, que el va deixar, a ell i a la resta de parcers, sense ocupació. De tota manera, era un home decidit i no es va ensorrar. Va fer tractes amb l'amo del mas Montconill per fer boïga una part de les terres incultes i convertir-les en camps. Va organitzar colles de pagesos en atur del poble i es va posar d'acord amb el moliner Anguera de Calaf, perquè fes arribar amb el tren sacs de farina per repartir entre els treballadors. La seva iniciativa va permetre als pagesos arruïnats poder guanyar alguna cosa per alimentar la família. Amb els diners arreplegats el Francesc va aconseguir engrandir el seu patrimoni. Ho va fer a costa dels hereus de Tatger, que no paraven de vendre per poder fer front a les seves necessitats. El 1894 va comprar dotze quarteres de terra, el tros conegut ara com el bosc del Collet del Felip, pel preu de 12 unces d'or. Va perdre la dona el 1915 i va viure els darrers anys de la seva vida vidu, fins el 1929 que va morir.

Francesc Parcerisas Moncunill (1892-1941) va casar-se el 1910 amb Maria Bonvehí (1886-1941), de la Pabordia de Camps. Van tenir els següents fills: Josefa (1911), Àngela (1915), Jaume (1919) i Salvador (1922). L'hereu Jaume es va casar amb la Roser Junyent, una filla del mas Junyent de Rajadell. Van tenir dos fills, la Dolors (1946) i el Francesc (1952). El Jaume es va morir l'any 2000. La casa vella va sofrir una transformació radical el 1977 quan es va aixecar un pis modern al cantó de llevant, que era on va viure el Francesc en casar-se amb la Josefina Rosanes de Santa Maria de Merlès. Del matrimoni van néixer tres fills; l'Alfons, la Neus i la Maria. Més recentment, l'any 2000 es van traslladar a viure a una casa de nova planta batejada amb el nom de "La Mallola", el nom que rebia una de les vinyes que menaven la gent de cal Felip. Últimament el cobert de l'era on es guardava la palla i el gra, i els corrals que s'hien adossat s'han reconvertit en una altra habitatge.